

IJTIMOYIY TARMOQLARNING O'SMIR YOSHLARGA FOYDALI ZARARLI TOMONLARI.

Toshloq tuman 1- sonli kasb-hunar maktabi

Informatika maxsus fan o'qituvchisi

Olimova Yorqinoy Mashrapovna

Annotatsiya: *Maqolada ijtimoiy tarmoqlar o'smir yoshlarga turli foydali imkoniyatlar taqdim etsa-da, ularga bevosita zarar yetkazuvchi xavf-xatarlar ham mavjud. O'smirlar va ularning ota-onalari bunday ta'sirlarni tushunib, ijtimoiy tarmoqlardan aqllilik bilan foydalanishlari zarur. Ta'lim va e'tibor, ijtimoiy tarmoqlardan foydalanishni yanada samarali va xavfsiz tarzda amalga oshirishda muhim rol o'ynashi haqida gap ketadi.*

Kalit so'zlar: *Ijtimoiy tarmoqlar, o'smir yoshlarga turli jihatlardan ta'sir ko'rsatadi. Ularning foydali va zararli tomonlarini ko'rib chiqamiz:*

FOYDALI TOMONLARI:

1. Axborot va bilim manbai:

- Ijtimoiy tarmoqlar orqali foydali ma'lumotlar, maqolalar va taqdimotlar topish mumkin. Bu, o'rganish jarayonini kengaytiradi.

2. Muntazam aloqalar:

- Ijtimoiy tarmoqlar, do'stlar va oilaviy a'zolar bilan aloqa o'rnatishni osonlashtiradi, ayniqsa uzoq masofalardagi odamlar uchun.

3. Jamiyat va guruhlar bilan integratsiya:

- O'smir yoshlari o'z qiziqishlariga mos keladigan guruhlar va jamoalarga qo'shilish imkoniyatiga ega, bu esa ularga o'z fikrlarini ifoda etishga va ijtimoiy faol bo'lishga yordam beradi.

4. Ijodiy ifoda:

- Yozuv, suratkashlik, video tayyorlash kabi ijodiy faoliyatlarni yuritish imkoniyati mavjud. Bu, shaxsiy rivojlanishga hamda o'z iste'dodini namoyon etishga yordam beradi.

5. Til va madaniyatni o'rganish:

- Turli millat va madaniyatlar bilan tanishish imkoniyati. O'zbekiston va jahon madaniyatini yaxshiroq tushunish mumkin.

Zararli tomonlari:

1. O'z-o'zini baholash muammolari:

- Ijtimoiy tarmoqlardagi idealizatsiya qilingan suratlar va hayot tarzlari, o'smirlarni o'zlarini yomon his qilishiga olib kelishi mumkin.

2. Kiberhujum va bullying:

- O'smirlar ijtimoiy tarmoqlarda kiber bullyingga duch kelishi yoki shaxsiy ma'lumotlarining o'g'irlanishi xavfi mavjud.

3. Vaqtni behuda sarflash:

- Ijtimoiy tarmoqlarda ko'p vaqt o'tkazish, o'qish va boshqa muhim faoliyatlarga vaqt ajratmaslikka olib kelishi mumkin.

4. Ma'lumotning noto'g'ri sharoiti:

- Ijtimoiy tarmoqlarda tarqalayotgan noto'g'ri yoki manipulyatsiya qilingan ma'lumotlar, o'smirlarning noto'g'ri qarorlar qabul qilishiga olib kelishi mumkin.

5. Sog'liq muammolari:

- Uzoq vaqt davomida monitoring qilish, ko'z va bosh og'rig'iga, hamda jismoniy faoliyatning kamayishiga olib kelishi mumkin.

Ijtimoiy tarmoqlar o'smir yoshlarga turli foydali imkoniyatlar taqdim etsa-da, ularga bevosita zarar yetkazuvchi xavf-xatarlar ham mavjud. O'smirlar va ularning ota-onalari bunday ta'sirlarni tushunib, ijtimoiy tarmoqlardan aqllilik bilan foydalanishlari zarur. Ta'lim va e'tibor, ijtimoiy tarmoqlardan foydalanishni yanada samarali va xavfsiz tarzda amalga oshirishda muhim rol o'ynaydi.

Facebook - dunyodagi eng mashhur ijtimoiy tarmoqlardan biri bo'lib, u foydalanuvchilarga bir nechta afzalliklar va muammolarni taqdim etadi. Quyida Facebookning ijobiy va salbiy jihatlari ko'rib chiqiladi:

Ijobiy jihatlari:

1. Aloqa va muloqot:

- Facebook, do'stlar va oilaviy a'zolar bilan aloqa o'rnatishni osonlashtiradi, hatto uzoq masofalarda bo'lsa ham.

2. Axborot almashinuvi:

- Foydalanuvchilar o'z fikrlarini, tasvirlarini, maqolalarini va videolarini baham ko'rish orqali ma'lumotlarni tezda tarqatishlari mumkin.

3. Biznes imkoniyatlari:

- Facebook, kichik va yirik bizneslar uchun reklama va marketing imkoniyatlari yaratadi. Kompaniyalar o'z brendlari targ'ib qilish va potentsial mijozlarga yetib borish imkoniyatini qo'lga kiritadi.

4. Jamoat tuzish:

- Foydalanuvchilar qiziqishlariga mos keladigan guruhlar va sahifalarga qo'shilish orqali yangi do'stlar bilan tanishish va o'z qiziqishlari bo'yicha muloqot qilishlari mumkin.

5. Hududiy va global faoliyat:

- Facebookning global platformasi orqali foydalanuvchilar turli mamlakatlar va madaniyatlar bilan tanishish, hamda ularning muammolari haqida xabardor bo'lish imkoniyatiga ega.

Salbiy jihatlari:

1. Kiberhujum va bullying:

- Facebookda kiber bullying, shaxsiy hayotni tahdid qilish, va boshqa foydalanuvchilar tomonidan noxush xatti-harakatlar amalga oshirilishi mumkin.

2. Ma'lumotlarning yashirinligi:

- Foydalanuvchilar shaxsiy ma'lumotlarini taqdim etganida, bu ma'lumotlar xavfsizlikka tahdid solishi mumkin. Raqamli ma'lumotlar, bizning roziligimizsiz, reklama yoki boshqa maqsadlar uchun foydalanilishi mumkin.

3. Vaqtni behuda sarflash:

- Facebookda ko'p vaqt o'tkazish ijtimoiy va jismoniy faoliyatni kamaytirishi, yomon ovqatlanish odatlarini shakllantirishi va umumiy ruhiy salomatlikka salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin.

4. Ma'lumotning ishonchligi:

- Facebookda tarqatilgan ma'lumotlar har doim ishonchli emas, bu esa noto'g'ri xabarlar yoki propagandaga olib kelishi mumkin.

5. O'z-o'zini baholash muammolari:

- Ijtimoiy tarmoqlarda tarqatiladigan idealizatsiya qilingan hayot tarzlarini, foydalanuvchilarning o'z-o'zini baholashlari va o'zlariga nisbatan salbiy his-tuyg'ularini kuchaytirishi mumkin.

Facebook o'z foydalanuvchilariga ko'plab ijobiy imkoniyatlar taqdim etsa-da, ba'zi salbiy jihatlari ham mavjud. O'z foydalanuvchilarini himoya qilish va platformadan qanchalik samarali foydalanishni bilish uchun e'tiborli bo'lish muhimdir. Foydalanuvchilar ijtimoiy tarmoqlarda o'zlarini qanday tutishlari va qanday ma'lumotlar bilan ishlashlari zarurligini tushunishlari lozim.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Siddiqov, B. S., and Sh N. Mexmonaliyev. "PEDAGOGIK AMALIYOTNING BO'LAJAK O'QITUVCHINING KASBIY TAYYORGARLIK FAOLIYATIDA TUTGAN O'RNI." Academic research in educational sciences 3.1 (2022): 10-16.

2. MAZMUNI, TMAJV Sh N. "Mexmonaliyev-Farg 'ona davlat universiteti 2-bosqich magistranti SS Evatov-Farg 'ona davlat universiteti o'qituvchisi OA Tursunov-Farg 'ona politexnika instituti akademik litsey o'quvchisi." Farg 'ona davlat universiteti 275.

3. Siddikov B. S. et al. MORAL VIEWS OF HUSSAIN VOIZ KOSHIFI //Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences. - 2023. - T. 3. - №. 4-2. - C. 39-42.

4. Siddiqov, B. S., and Sh N. Mexmonaliyev. "PEDAGOGIK AMALIYOTNING BO'LAJAK O'QITUVCHINING KASBIY TAYYORGARLIK FAOLIYATIDA TUTGAN O'RNI." Academic research in educational sciences 3.1 (2022): 10-16.